

De Romeinen

Enkele Romeinse vondsten

Merendree 1845

Poesele 1820

Sint-Martens-Leerne 1984

De donkere Middeleeuwen

Vanaf de vijfde eeuw overspoelen andere volkeren onze streken.

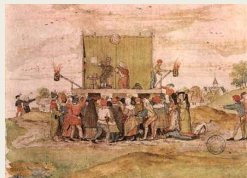

Het wordt pas rustiger met de oprichting of heroprichting van de abdij waarbij de Norbertijnenabdij te Drongen sinds 1138 een belangrijke rol speelt. Hun uitgebreid netwerk bracht ook geestelijken van andere Premonstratenzerkloosters naar onze streken.

De eerste priesters in onze parochies kwamen uit het klooster van Drongen.

Zwervers

Rondtrekkende handelaars, artiesten en zwervers (vagi) werden argwanend gevolgd door de lokale overheid en de clerus. Men zag "den vreemdeling" niet zo graag.

Regelmatig traden ze in de parochie waar ze verbleven in het huwelijk. Zo werden ze in de parochiegemeenschap opgenomen.

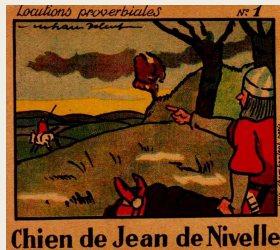
Een adellijke immigrant op Ooidonk

Soms emigreerde men om het vege lijf te redden. Zo kennen we het verhaal van de legendarische Jean de Nivelles(s). Franse en Nederlandsonkundige Belgische historici uit de vorige eeuwen situeren hem verkeerdelijk in Nivelles (Nijvel in Waals Brabant).

Jean de Nivelles, eigenlijk **Jean III de Montmorency**, was de zoon van Jean II en Johanna van Fosseux, erfname van Nevele.

Een adellijke immigrant op Ooidonk

In het conflict tussen de Franse koning en de hertog van Bourgondië kiest Jean III de kant van de hertog. Hij wordt door zijn vader onterfd en zijn familienaam afgenomen.

In de Franse geschiedenis wordt hij Jean de Nivelles geheten. Hij vluchtte naar het kasteel van Ooidonk dat door zijn grootouders langs moederszijde was heropgericht. In 1477 werd hij in de kerk van Nevele begraven.

Hij ligt aan de basis van de Franse uitdrukking: **"il est comme le chien de Jean de Nivelles qui s'enfuit quand on l'appelle"** een uitspraak die gebruikt wordt in het Frans voor iemand die zijn verantwoordelijkheid ontvlucht of laf is.

Een adellijke immigrant op Ooidonk

Jean III werd zo **Jan I van Montmorency-Nevele**, de grondlegger van een adellijke familie die uitstierf bij de terechtstelling van de twee laatste mannelijke telgen Filips van Montmorency, graaf van Horn (1568), en zijn jongere broer Floris van Montigny (1570).

Reformatie en contrareformatie

De tweede helft van de 16de en het begin van de 17de eeuw brachten een volksverhuizing op gang.

Op het einde van de 16de eeuw waren hier nog nauwelijks 25 % van de cultuurgronden bewerkt.

De bevolking was gevlucht, velen keerden nooit meer terug.

In de landboeken, de grondbelastingen van die tijd zien we hoe onze taal verandert.

Het oude (West)Vlaams wordt vervangen door een oostelijk Vlaams.

Zo wordt bijvoorbeeld een "huus" een "huis".

Een Franse kolonie in Nevele

In de loop van de 17de eeuw komen Franse families zich in Nevele en omgeving vestigen. Enkelen komen uit de Provence Maritime en zijn leuders met lakens. Ze worden hier echter Savoyards genoemd naar de schoorsteenvegers uit de Savoye die in onze streken werkten.

In onze streek kwamen ze nogal vreemd over. Hun taal was niet het Frans maar het Provençaals, de melodieuze taal van Mistral.

Een Franse kolonie in Nevele

De kinderen van dr. Simon Fredericq

In Nevele huwt een emigrante uit Barcelonnette met een Fredericq uit Metz. Zij zijn de stamouders van heel wat Vlaamse geleerden en auteurs. Op basis van de Nevelse paspoortregisters kan men besluiten dat tussen 1796 en 1800 er minstens 20 Provençalen (mannen) in de bevolkingsregisters van Nevele werden ingeschreven.

Belgisch-Hongaarse kinderacties (1923-1927)

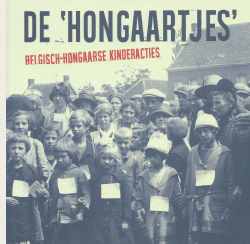

Of hoe een liefdadigheidsgolf de aanleiding werd van een immigratie.

Meer dan twintigduizend Hongaarse kinderen woonden in de jaren 1920 in het kader van een internationaal humanitair project enkele maanden in bij een Vlaams gastgezin om 'aan te sterken'.

De foto van de aankomst van de Hongaars in Nevele in 1925 was de blikvanger van een reeks tentoonstellingen in Hongarije.

Belgisch-Hongaarse kinderacties (1923-1927)

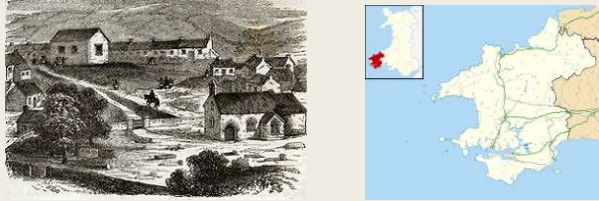

Meerdere kinderen bleven hier of keerden terug en werden later geadopteerd. Dat ze uit een land kwamen dat enkele jaren voordien nog in oorlog was met België vormde geen enkel probleem. Het kleine blonde meisje in het midden vooraan op de linkse foto was ondergebracht bij de familie De Paepe in Poeselle.

EMIGRATIE

Over emigratie uit onze streken naar andere landen zijn ons geen geschreven bronnen uit de Middeleeuwen bekend.

Legende of werkelijkheid?

Historici in Wales zijn ervan overtuigd dat **LLAMGWYM**, in sommige bronnen **Landegunnle** genoemd, wel eens ons Landegem zou kunnen zijn. Het dorp zou zijn naam gekregen hebben van Landegemnaars die na 1066 (slag van Hastings) zich daar hebben gevestigd.

Reformatie en contrareformatie

Na de razzia van 2 en 3 maart 1568 door Alva op jacht naar "ketteren" voelden de aanhangers van de nieuwe religies (doperdom en calvinisme) zich in onze streken niet meer veilig en vluchtten, meestal definitief, naar het veilige Engeland of het noorden van Nederland.

Een bekende naam is zeker **Willem Baudaert** uit Deinze, geboren uit Protestantse ouders die de Nederlanden ontvluchtten en naar Sandwich in Engeland emigreerden. Hij studeerde o.a. aan de universiteiten van Canterbury, Leiden en Heidelberg en werd vooral bekend door zijn vertaling van de Statenbijbel.

Reformatie en contrareformatie

De doopsgezinde gemeenschap in Aardenburg in Zeeuws Vlaanderen vindt zijn oorsprong in de Dopershoek in Merendree.

Reformatie en contrareformatie

Bij de vele tientallen vluchtelingen voor de repressie onder het Spaans bewind vinden we Lieven Coene uit Poesele terug.

Hij duikt regelmatig op als verkondiger van de calvinistische leer in Zeeuws Vlaanderen. Zo was hij onder meer eerst predikant in Pittem en Vinkt en later in het Nederlandse Ovezande,

Naar de kolonies

De Spaanse Kroon stond tot het einde van de 17de eeuw weigerachtig tegenover niet-Spaanse onderdanen die wilden uitwijken naar de overzeese gebieden.

De strenge wetgeving was vooral bedoeld om vreemdelingen en niet-katholieken uit de kolonies te houden. Niet-Spaanse priesters werden slechts vanaf 1664 toegelaten in de overzeese gebieden.

Een grote uitzondering was Pieter Vander Moere uit Idegem beter gekend als Pedro de Gante. Hij was actief in Mexico van 1523 tot 1572.

Uitwijking naar Santo Domingo

Hispaniola werd in 1697 opgesplitst in Santo Domingo (Spaans) en Haïti (Frans).

Haïti kende sinds het midden van de 17de eeuw een grote aangroei van uitwijkelingen uit Frankrijk, Nederland en Vlaanderen zodat men in Spanje vreesde dat de Fransen zich meester gingen maken van het volledige eiland.

Uitwijking naar Santo Domingo

De Spaanse koning zocht in 1699 Vlaamse boeren die bereid waren om uit te wijken naar Santo Domingo. Ze kregen er grond ter beschikking en de eerste maanden na hun aankomst werd voorzien in hun levensonderhoud.

Uit Deinze het Land van Nevele boden zich aan:

- **Bachte-Maria-Leerne:** Jan VANDEN BERGHE, 20 jaar.
- **Hansbeke:** Gillis VERSCHUEREN, 34 jaar, zijn vrouw en 3 kinderen; Geeraert VAN KERREBROUCK, 24 jaar.
- **Landegem:** Pieter VAN HAUWEN, 30 jaar; Joos BISSCHOP, 33 jaar, zijn vrouw en 3 kinderen.
- **Lotenhulle:** Adriaen DE BLOCK, 36 jaar, zijn vrouw en vier kinderen en een knecht; Joos DE MEULEMEESTERE, 37 jaar, zijn vrouw en 3 kinderen.
- **Nevele:** Jacobus HORRE, 19 jaar; Joos DEKERS, 18 jaar; Jan OOSTERLINCK, 19 jaar.

Kolonisatiepogingen van België

België, ontstaan in 1830 had geen koloniën. De nieuwe Belgische economie zocht afzetmarkten en grondstoffen. De werkloosheid nam sterk toe en men vreesde onlusten.

Kapitaalkrachtigen en militairen drongen er bij koning Leopold I op aan om acties op touw te zetten. Men richtte zich vooral op Midden- en Zuid-Amerika. Alle pogingen mislukten.

Onder Leopold II werden vanaf het laatste kwart van de 19de eeuw nieuwe pogingen ondernomen.

Vinktenaars massaal naar Argentinië

Dit afscheidsgedichtje verscheen in de Gazette van Deinze en was gericht aan zeven huisgezinnen uit Vinkt (49 personen) die op zondag 13 januari 1889 vertrokken naar Argentinië.

Vaarwel, O Vinktenaren,
Vaart wel op kalme baren,
En komt gezond aan 't strand
Van Uw nieuw vaderland
Mocht gij in gindse streken
Uit nood naar toe geweken
Geluk en vreugd geniën
Uw droom bewaarheid zien
Ziedaar de oprechte wensen
Van al de Vynckse mensen

Vinktenaars massaal naar Argentinië

Een van de Vinktse families die de overtocht maakte was de familie Theofiel Yde - Christina De Boever. Twee kinderen zouden de overtocht niet overleven.

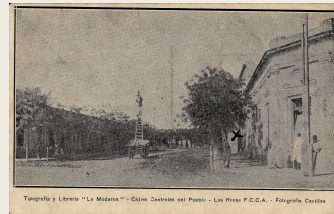
Omwille van een oogziekte keerden de ouders met hun jongste zoon Angel in 1902 terug naar Vinkt, de andere kinderen bleven in Argentinië. Ze zouden elkaar nooit meer terug zien.

Vinktenaars massaal naar Argentinië

*Automobile pour le transport gratuit des immigrants et leurs bagages.
Buenos-Aires - République Argentine.*

Tijdens de Wereldtentoonstelling van 1913 in Gent werden nog emigranten geronseld voor Argentinië.

Tiempo y Libertad "La Moderna" - Casa de Cultura del Pueblo - San Pedro F.C.C.A. - Fotografía Ciudad

Het huis van Ernest Yde (X) in San Pedro in 1940
Na de oorlog werd alle briefwisseling verbroken.

Onze Kongopioniers

Gevolg gevend aan de oproep van hun koning trokken verscheidene jonge mannen als pionier naar de Kongo Vrijstaat van Leopold II.

Velen onder hen overleden reeds enkele maanden na hun aankomst zoals o.a. **Honoré Meganck** (Nevele 1855 - Leopoldstad 1892). Cyriel Buysse schreef over hem de novelle "**De zwarte kost**".

Onze Kongopioniers

Hugo Aljn (Hansbeke 1876 – Lado 1900) was sergeant in de rumoerige enclave Lado.

Vincent Merchier (Poesele 1873 – Stanley Falls 1897) was postmeester in Stanley Falls, het latere Kisangani. Hij overleed na amper zes maanden verblijf in Kongo aan hematurie.

Onze Kongopioniers

Jules Van Dorpe (Deinze 1856 – Menton 1902) was van 1895 tot 1898 bevelhebber van het koloniale leger en droeg in die periode verantwoordelijkheid voor misdaden die tegen de inheemse bevolking werden gepleegd.

In 1908 kreeg hij een indrukwekkend standbeeld in zijn geboortestad.

Na aanhoudend protest werd in 2020 een bordje met verduidelijking over de rol van Van Dorpe aan het standbeeld geplaatst.

Globetrotters van het katholiek geloof

Een haast vergeten groep in de migratie zijn de missionarissen. Elk dorpje in Vlaanderen telt meerdere missionarissen die alles achter zich lieten om aan de andere kant van wereld de katholieke leer te verkondigen en er scholen en ziekenhuizen op te richten. Hierna een beperkte selectie.

Zo kent Deinze drie generaties Vermeersch die van 1905 tot 2019 onafgebroken in Kongo aan missionering deden.

V.l.n.r. Robert I (1945-1991), Jozef (1905-1959), Robert II (1965-2019).

Globetrotters van het katholiek geloof

De bekendste missionaris uit Landegem is ongetwijfeld Mgr. Arnold Bogaert. In 1956 trok hij als missionaris naar de Kleine Antillen en werd er in 1957 bisschop van Roseau (Domenica).

In 1944 deed hij zijn eremis in zijn geboortedorp,

In Landegem waren toen meerdere geestelijken met missie-ambities, V.l.n.r. Cocquyt, Bogaert, Standaert en De Vreese.

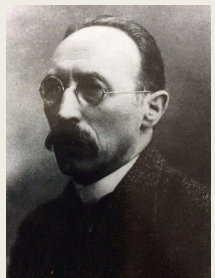

Naar Silezië

De religieuze kunstenaar Felix Beryngier werd op 13 juni 1871 geboren te Jabunklau in Moravië-Silezië (Tsechië) niet zo ver van de huidige Poolse grens uit een Nevelse vader en een Tsjechische moeder. Zijn vader, ook Felix, had in 1851 Nevele verlaten voor Wendrin (nu Tsechië) waar hij werk vond als houthakker en wegebouwer. In 1891 keerde hij terug. Zijn zoon Felix jr. was reeds in 1886 naar Nevele verhuisd.

Collaborateurs op de vlucht

Josué De Decker (Zeveren 1879 – Den Haag 1953) was een Vlaams activist die in februari 1917 lid werd van de Raad van Vlaanderen. Na de oorlog werd hij bij verstek ter dood veroordeeld. Hij vluchtte naar Nederland en werd in 1935 Nederlands staatsburger.

Collaborateurs op de vlucht

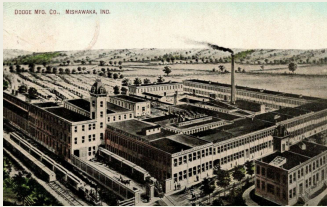
Op 24 maart 2008 werden de schilderijen van **Toon Maes** (Deinze, 1911 – Bariloche, 1986) in het Burgercentrum van Bariloche (Patagonië, Argentinië) van de muren gehaald. Kort voordien was aan het licht gekomen dat hun Antonio Maez, de belangrijkste schilder van Patagonië, een naziverleden had. Maes was in 1945 veroordeeld tot de doodstraf die in 1969 werd omgezet in 20 jaar opsluiting. Na de oorlog vluchtte hij naar Argentinië waar hij in 1952 een nieuw leven als schilder en architect begon.

De uittocht naar het beloofde land

De grootste aantrekkingspool voor de migranten uit Deinze, het Land van Nevele was ongetwijfeld de Verenigde Staten van Amerika. Heemkundige André Stevens noteerde tussen 1850 en 1914 deze cijfers van de navolgende gemeenten.

Bachte-Maria-Leerne: 10	Poeke: 66
Hansbeke: 830	Poesele: 114
Lotenhulle: 343	Sint-Martens-Leerne: 16
Meigem: 86	Vinkt: 103
Merendree: 240	Vosselare: 92
Nevele: 636	Zeveren: 44

Wie Mishawaka zegt, zegt Hansbeke

Weinig gemeenten in Vlaanderen kenden zo'n grote emigratiegolf als Hansbeke. De meeste Hansbekenaars trokken naar Mishawaka in Indiana waar ze werk vonden in de Dodge Manufacturing Co., The Mishawaka Woolen Mill Co., of een brouwerij.

Een Amerikaans geleerde uit Hansbeke

Julius Nieuwland, (Hansbeke 1878 - Washington D.C 1936) was priester-leraar, botanicus en scheikundige aan de universiteit van Notre Dame (Indiana).

Hij werd vooral bekend voor zijn ontdekking van het syntetisch rubber.

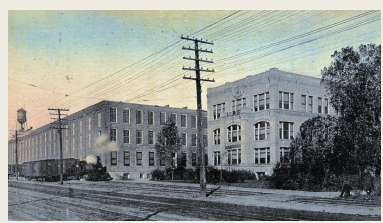
De droom van een Vlaamse stad aan de Mississippi

Edward Coryn (Lotenhulle 1857 - Chicago 1921) werkte zich op van werkmans tot bankier en droomde van een Vlaamse stad aan de Mississippi in de Verenigde Staten.

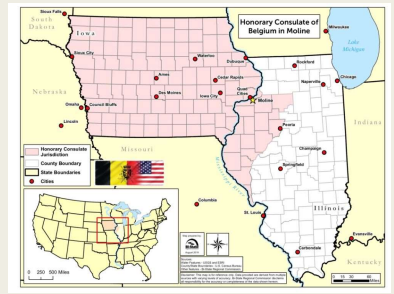

De droom van een Vlaamse stad aan de Mississippi

De Vlamingen in Moline en omgeving vonden gemakkelijk werk in een van de fabrieken van John Deere waar landbouwmachines werden gemaakt.

Het Belgisch ereconsulaat in Moline

Het Belgisch ereconsulaat in Moline werd in 1919 opgericht, Edward Coryn werd de eerste ereconsul.

De huidige ereconsul sinds 2004 is Patrick Van Nevel (midden op de foto). Hij is afkomstig van Vinkt.

Kranten voor emigranten

De Vlaamse emigranten hadden in de Verenigde Staten twee kranten, **De Gazette van Moline** (1914-1940), werd in de beginperiode gedrukt bij de familie Van Lancker (afkomstig van Deinze). De krant die het langst bestond was de **Gazette van Detroit**, ook opgericht in 1914 en die in 2018 ophield te bestaan.

COLOFON

Realisatie: André Bollaert & Jenay Bollaert
Met de medewerking van: Walter De Smet; The Center for Belgian Culture, Moline; Erfgoedcentrum Het Land van Nevele, Peter Van de Velde; Arnold Vandenbroucke; Robert Vermeersch; Marcella Yde.